

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

Кафедра китайської філології
Курсова робота з китайської філології

на тему:

**ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ КАТЕГОРІЇ СУБ'ЄКТИВНОЇ МОДАЛЬНОСТІ В
КИТАЙСЬКІЙ МОВІ**

Студентки групи Пкит 11-19

факультету східної і слов'янської філології

денної форми навчання

Освітньої програми

Китайська мова і література та переклад, західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови

та літератури (переклад включно),

перша - китайська

Васянович Вікторії Віталіївни

Науковий керівник:

к. п. н., доц. Шевченко К.В.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ СУБ'ЄКТИВНОЇ МОДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	5
1. 1 Поняття категорії модальності в китайській мові.....	5
1. 2 Категорія суб'єктивної модальності в китайській мові.....	9
Висновки до розділу 1	12
РОЗДІЛ 2 ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ КАТЕГОРІЇ СУБ'ЄКТИВНОЇ МОДАЛЬНОСТІ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	14
2. 1 Лексико-граматичні засоби вираження суб'єктивно-модальних значень у китайській мові.....	14
2.2 Модальні дієслова як спосіб вираження суб'єктивно-модального значення у китайській мові.....	15
2.3 Модальні частки як спосіб вираження суб'єктивно-модального значення у китайській мові.....	17
Висновки до розділу 2	21
ВИСНОВКИ	23
论文摘要	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	26

ВСТУП

Серед різноманітних лінгвістичних категорій, модальність залишається однією з найбільш вивчених у сучасній мовознавчій науці. Ця категорія об'єднує в собі як суб'єктивний, так і об'єктивний аспекти мови. Категорія суб'єктивної модальності відноситься до галузі семантики і показує ставлення того, хто говорить до висловлювання. У китайській мові ця категорія реалізується за допомогою різних засобів, які варто розглянути та дослідити.

Актуальність роботи полягає в тому, що категорія суб'єктивної модальності є однією з ключових категорій в лінгвістиці, а вивчення засобів її реалізації в китайській мові є важливим для налагодження ефективної комунікації між представниками різних культур. Зокрема, китайська мова має свої особливості в реалізації категорії суб'єктивної модальності, які потребують додаткового вивчення та аналізу. Знання засобів реалізації даної категорії в китайській мові дозволить зрозуміти особливості китайського мовлення, покращити спілкування носіями та забезпечити більш ефективну комунікацію. Крім того, знання засобів реалізації категорії суб'єктивної модальності в китайській мові буде корисним для вивчення китайської мови, оскільки дозволить зрозуміти не тільки структуру мовлення, але й емоційну та оцінну складову мови. Таким чином, робота на дану тему є актуальною та важливою для розвитку лінгвістичної науки та практики.

Метою роботи є вивчення засобів реалізації категорії суб'єктивної модальності в китайській мові.

Для досягнення мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- дослідження концепту суб'єктивної модальності та його відображення в китайській мові;
- аналіз синтаксичних та лексичних засобів вираження суб'єктивної модальності в китайській мові;

- виявлення специфіки використання засобів вираження суб'єктивної модальності в різних типах текстів;
- порівняння засобів вираження суб'єктивної модальності в китайській мові з іншими мовами;
- дослідження сучасних тенденцій у використанні засобів вираження суб'єктивної модальності в китайській мові.

Об'єктом дослідження є категорія суб'єктивної модальності в китайській мові.

Предмет – основні функціональні особливості засобів реалізації категорії суб'єктивної модальності в китайській мові.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження категорії суб'єктивної модальності в китайській мові було застосовано *описовий метод* для докладного опису теоретичного та ілюстративного матеріалу, *порівняльний метод* для порівняння систем засобів вираження модальності в китайській та українських мовах, а також *функціональний метод* для вивчення модальних функцій мовних одиниць у реченні.

Практичне значення дослідження визначається тим, що отримані результати дозволяють більш детально розібратися в категорії суб'єктивної модальності та її засобах вираження.

Матеріалом цього дослідження слугують словники української і китайської мов, речення з публіцистичних і художніх текстів, жива мова, а також порівняльні українсько-китайські конструкції, створені спеціально для дослідження.

Структура. Робота складається зі вступу, двох розділів, в кожному з яких по два підрозділи, висновків до кожного розділу та одного загального висновку, списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ СУБ'ЄКТИВНОЇ МОДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

1. 1 Поняття категорії модальності у сучасній китайській мові

Поняття категорії модальності в китайській мові досліджували багато лінгвістів та дослідників мови. Серед них можна виділити таких відомих вчених, як:

1. Чен Ші (Chen Shi) - китайський лінгвіст, який присвятив свої дослідження модальності в китайській мові.
2. Ян Мін (Yang Min) - китайський лінгвіст, який зосередив свою увагу на аналізі різних засобів вираження модальності в китайській мові.
3. Дін Шіхуа (Ding Shihua) - китайський лінгвіст, який досліджував взаємозв'язок між модальністю та іншими граматичними категоріями в китайській мові.
4. Лю Шуй (Liu Shui) - китайський лінгвіст, який досліджував модальність в китайській мові з точки зору семантики та прагматики.
5. Ван Гонгсюй (Wang Hongxiu) - китайський лінгвіст, який присвятив свої дослідження аспектам модальності в китайській мові, пов'язаним з її історією та розвитком.

Ці вчені та багато інших дослідників мови присвятили свої дослідження питанням модальності в китайській мові та надали важливі висновки щодо її особливостей та функцій. Їхні праці відображаються в багатьох наукових виданнях та книгах, присвячених граматиці та мові китайського діалекту.

Першим хто спробував письмово відобразити категорію модальності в китайській мові був Ван Лі (王力). Він пояснював так: "в кожному висловлюванні існує емоція мовця, яка виражається за допомогою інтонації і службових слів, способи передачі емоції називаються тон". Тобто ніби сам «тон» вже побічно відображає категорію модальності і являється своєрідним способом вираження емоційності.

Категорія модальності в китайській мові відноситься до граматичних категорій, які виражають ставлення мовця до висловлювання, а також вказують на його переконання щодо правдивості того, що він каже.

У китайській мові існує декілька засобів вираження модальності, серед яких:

1. Частки модальності: наприклад, "也许" (yěxǔ - можливо), "应该" (yīnggāi - повинен), "可能" (kěnéng - можливо).
2. Дієслова модальності: наприклад, "能" (néng - могли), "该" (gāi - повинен), "必须" (bìxū - мусити).
3. Дієслова стану: наприклад, "好像" (hǎoxiàng - здавалося б), "似乎" (sìhū - здається).
4. Дієслова переходу: наприклад, "可能变成" (kěnéng biànréng - може стати), "会变成" (huì biànréng - буде станом на).

Крім того, модальність може виражатися через інтонацію та словосполучення, які вказують на ступінь впевненості мовця у висловлюванні.

Наприклад: "也许我会去" (yěxǔ wǒ huì qù - можливо, я піду), "我应该去" (wǒ yīnggāi qù - я повинен піти), "他好像不在家" (tā hǎoxiàng bù zài jiā - здається, що він не вдома).

Категорія модальності в китайській мові є важливим елементом мовленнєвої комунікації, оскільки дозволяє мовцю виражати своє ставлення до того, що він каже, та дозволяє йому точніше передати свої думки та переконання.

В той час як Ван Лі виокремлює одне від іншого, то Хе Ян ототожнює два терміни "інтонація" і "модальність", та об'єднує їх в одне єдине ціле: суб'єктивне пізнання мовця, відображене у висловлюваннях і виражене за допомогою граматичних способів.

Дослідники китайської мови Тан Тінчі (汤廷池) і Лу Чуань (情态川) доводять свою теорію і на практиці вживає «情态», що позначає модальність.

Тан Тінчі ж у своїх працях доводить, що категорія модальності – "точка зору або ставлення мовця до змісту висловлювання, при цьому виділяє наступні основні значення модальності: судження з приводу істинності, пізнання, бажання, ступеня бажаності, ймовірність, необхідність та інші" (Тан Тінчі 2007: 32).

На думку Лу Чуань, дана категорія розглядається як "судження і оцінка мовцем об'єктивних подій на підставі свого суб'єктивного підходу і своєї суб'єктивної думки".

У лінгвістиці китайської мови існує одна особлива думка, запропонована Вень Суолін (温锁林), а терміни «інтонація» і «модальність» слід розглядати як прагматичні категорії, близькі, але відрізняються один від одного. Дослідник вважає, що «в китайській мові» інтонація " відображає цілі висловлювань, відповідні функціонально-смісловим типам пропозицій, тобто існують оповідний, спонукальний, питальний і оклику тони. А "модальність" несе в мову емоції мовця і відносини мовця до повідомляється".

Фактично виходячи з учень Вень Суоліна категорію модальності умовно можна поділити на два види:

- когнітивна модальність: відображає пізнання мовця у висловлюваннях, або ж іншими словами – висловлює значення визначення ситуації, припущення, можливості, необхідності, дозволу і бажання мовця;
- виразна модальність: відображає та є похідною від основного компонента вказівки на модальність і виражається за допомогою міміки та інтонацій.

Вітчизняні ж лінгвісти також мають свою думку щодо цієї проблеми, але в основному їхні твердження випливають із досліджень китайських авторів.

вважає, що модальність це як одна з мовних категорій, яка відповідає за предикативність або ж іншими словами – співвіднесеність з дійсністю, що притаманна кожній пропозиції, незалежно від її складу і будови. Згідно з цим кожне речення – одне модальне значення.

Згідно теорії Л. П. Войналовича фундаментальні лінгвістичні дослідження модальності потребують усебічного розгляду потоку мовлення в тісному взаємозв'язку з усіма розділами лінгвістики, таким чином специфіка модальності полягає в тому, що модальні значення не завжди репрезентуються маркерами, що належать одному рівневі, а семи модальності виражаються за допомогою засобів, що описуються у морфології, синтаксисі, фонетиці, лінгвістиці тексту (2: 29).

Категорія модальності належить до основних, центральних мовних категорій, що знаходять своє відображення у різних мовах. Модальність - це комплекс актуалізаційних категорій, які, на думку мовця, характеризують відношення змісту висловлення до дійсності.

Мовна модальність як одна з ключових категорій, що встановлюють зв'язок пропозиції, тобто висловлення, з позамовною дійсністю і реалізують її комунікативний потенціал, характеризується активним інтересом до неї з боку дослідників і стійко зберігається як визнаний предмет дискусій (3, с. 59).

1. 2 Категорія суб'єктивної модальності в китайській мові

Суб'єктивна модальність означає як мовець відноситься до того, що він говорить, і розглядається як необов'язковий компонент висловлювання: тобто її може не бути в реченні (4).

Дійсно, суб'єктивна модальність є необов'язковим компонентом висловлювання і може бути відсутня в реченні. Однак, вона є дуже важливим

елементом мови, оскільки вона дозволяє мовцю виразити своє ставлення до дії, яку він описує.

Наприклад, у реченні "Мені потрібно зробити це завдання" суб'єктивна модальність виражена словом "потрібно". Вона вказує на необхідність виконання дії, а також на ставлення мовця до цієї дії.

У деяких мовах, таких як англійська, суб'єктивна модальність виражається за допомогою модальних дієслів, таких як "should", "might", "would", "could" та інших. У китайській мові, суб'єктивна модальність може виражатися за допомогою різних слів та виразів, які вказують на ставлення мовця до дії.

Наприклад, у китайській мові, речення "我应该做我的功课" (wǒ yīnggāi zuò wǒ de gōngkè) можна перекласти як "Мені слід зробити своє домашнє завдання". Слово "应该" (yīnggāi) вказує на схвалення суб'єктом виконання дії, що є складовою суб'єктивної модальності.

Таким чином, суб'єктивна модальність може бути відсутня в реченні, але вона дуже важлива для того, щоб точніше виразити ставлення мовця до дії, яку він описує.

Функціонально-семантичний аспект суб'єктивної модальності:

а) відношення мовця до висловлюваного в плані оцінки останнього як достовірного / ймовірного (Г. А. Золотова і П. А. Лекант) (6,7);

б) презентацію ступеня впевненості мовця в повідомлених ним фактах(Л. С. Єрмолаєва) (8);

в) прояв суб'єктивного ставлення до об'єкта (суб'єкту), його діям, характеристикам, обставинам та умовам вчинення дії;

г) установки мовця на характер або спосіб подання повідомляється (Т. І. Краснова) (10).

Суб'єктивна модальність, що виражає ставлення мовця до висловлювання, носить граматично факультативний характер і визначається

стійким набором специфічних інструментів лінгвістичної компетенції, що містить мінімум мовного матеріалу у китайській мові.

Сфера суб'єктивно-модальних значень, нашаровується як на пропозицію в цілому, так і на окремі її частини, в тому числі і на дієслівний предикат.

Для української мови характерна фіксація семантичної сфери суб'єктивної модальності на значеннях припущень, сумнівів, акцентів, ймовірності, куди не включається комплекс вузько предикатних значень, приписуваних засобам вираження предикатної модальності

(можу піти, хочу піти, необхідно піти, мушу піти: Та я ж мушу піти до неї; Тобі необхідно придивитися до неї).

У китайській мові предикатна модальність не виділяється в окрему характеристику предиката. Тут характерний інший набір формальних елементів.

План змісту суб'єктивної модальності в китайській мові базується на наступних суб'єктивно-модальних значеннях:

1. Суб'єктивно-модальне значення **припущення** виражається мовними одиницями 推测, 假定, 设想, 预料, 认为可能: 他明天可能会。: **Я, можливо, тобі зателефоную.**

2. Суб'єктивно-модальне значення **сумніву** представлено словами 怀疑, 疑惑 疑难: 我恐怕做不了这个。: **Ми навряд чи туди підемо.**

3. Суб'єктивно-модальне значення **підтвердження достовірності** сказаного виражається поєднанням слів 确实性, 可靠性, 可信性, 确定性: 当然, 你没有任何问题。: **Звичайно, ти все здаси.**: 他夏天一定去北京。: **Він обов'язково тобі зателефонує.**

4. Суб'єктивно-модальне значення **можливості та ймовірності** виражається різними граматичними розрядами слів 可能性, 能力, 潜力, 机会, 可能, 力量, 手段: 我能做这个任务。: **Я можу вирішити**

дане питання : 我明天可能去电影院。 : **Можливо, я піду на дискотеку завтра.**

5. Суб'єктивно-модальне значення **необхідності** виражається словами: 必需性 , 必然性 , 必要 , 必需 , 需要 : 我该学习了。 : **Мені треба вчити історію.**

6. Суб'єктивно-модальне значення **повинності** мовними одиницями: 应该 , 必然 : 我们应该林敬老年人。 : **Ми повинні поважати старших.**

7. Суб'єктивно-модальне значення **бажаності** виражається мовними одиницями 渴望 , 希望 , 想望 , 期望 , 称心如意 , 合乎需要 : 我想买电话。 : **Я бажаю поїхати за кордон;** 不该讥笑老人。 : **Над старістю сміятися гріх.**

8. Суб'єктивно-модальне значення доцільності представлено словниковими комплексами: 合理性 , 适当性 , 适应性 , 适合于目的: 教好书对你有用。 : **Тобі доцільно добре знати матеріал;** 锻炼身体对所有人都有益。 : **Тобі корисно займатися спортом.**

9. Суб'єктивно-модальне значення **готовності** виражається у реченні словами 准备程度 , 准备 , 准备就绪 , 准各状态 , 同意 , 愿意 : 他准备好了把自己的一生献给祖国。 : **Я готова пригнути з моста.**

10. Суб'єктивно-модальне значення **коливання** в сукупності з інтонаційними засобами представлено словниковими 犹绿 , 跨臻 , 犹豫不决 : 我也许应该找医生? : **Хіба мені йти до нього?**

11. Суб'єктивно-модальне значення **здивування** виражається поєднаннями слів : 摸不積头脑 та 因玻不解; І в результаті виходить ось така конструкція: 你难道真的那么着急回家? : **Ніби ти так і поспішаєш додому?;** 难道你不知道这件事? : **Чи ти не знаєш про це?**

Модальні дієслова виражають ставлення суб'єкта дії до самої дії, тобто виражають здатність зробити цю дію, необхідність чи бажання її вчинити.

Тому модальне дієслово в реченні завжди поєднується з іншим дієсловом, утворюючи разом із ним один складний присудок; без іншого дієслова, модальне дієслово не може бути самостійним присудком повного речення - у цьому й полягає найважливіша відмінність модальних дієслів від всіх інших дієслів китайської мови (11, 65).

Висновки до розділу 1

Суб'єктивна модальність є важливою категорією в китайській мові, що відіграє важливу роль у вираженні говоріння та писемних повідомлень. Виразити суб'єктивну модальність можна за допомогою різних мовних засобів, таких як частки, дієслова, дієприкметники та інші. Використання суб'єктивної модальності залежить від різних факторів, таких як соціальний статус того, хто говорить, тип комунікації, тема та інші. Залежно від контексту та мети комунікації, суб'єктивна модальність може використовуватися для вираження різних емоцій, таких як радість, сум, задоволення, здивування та інші. Отже, дослідження суб'єктивної модальності є важливим аспектом вивчення китайської мови та комунікативної культури китайської спільноти.

Багато китайських та українських лінгвістів протягом декількох століть намагалися пояснити, що має на меті та для чого слугує категорія модальності. Ван Лі доводить, що тон є окремим від категорії модальності, а Хе Ян ототожнює ці поняття, пояснюючи тим, що завдяки граматичним способам ми можемо відчувати емоційність мовця.

Тан Тінчі та Лу Чуань мають спільну думку щодо цього питання і категорія модальності в їхньому розумінні – це ставлення мовця до змісту висловлювання.

Вень Суолін в своїх судженнях, ніби знайшов “золоту середину”. Він схиляється до того, що “інтонація” та “модальність” є близькими, але і

різними за метою. Інтонація про ціль висловлювань, а модальність – привносить емоції мовця.

Наші вітчизняні лінгвісти у своїх працях спирались на мовні категорії та фундаментальні лінгвістичні дослідження.

В. В. Виноградов вважає, що кожне речення має одне модальне значення, а Л. П. Войналович – модальності полягає в тому, що модальні значення не завжди репрезентуються маркерами. Тому, мовна модальність – категорія, яка встановлює зв'язок висловлення з позамовною дійсністю.

Модальність буває об'єктивна та суб'єктивна, а нас цікавить саме другий вид.

Суб'єктивна модальність – відношення мовця до того, що він говорить. Хоч ми і розглядали цей тип окремо, але не маємо забувати про тісний його зв'язок із об'єктивною модальністю, бо суб'єктивна модальність нашаровується на об'єктивну модальність і утворює в реченні другий модальний шар.

В пункті 1. 2 ми розглянули функціонально-семантичний аспект суб'єктивної модальності, що він в себе включає.

Сфера суб'єктивно-модальних значень, нашаровується як на пропозицію в цілому, так і на окремі її частини. В цьому ж розділі ми розглянули план змісту суб'єктивної модальності в китайській мові на реальних прикладах перекладу з китайської українською.

І порівнюючи з українською мовою, де відбувається характерна фіксація семантичної сфери суб'єктивної модальності на значеннях припущень, сумнівів, акцентів, ймовірності. Тому що в китайській мові не включається комплекс вузько предикатних значень, приписуваних засобам вираження предикатної модальності.

РОЗДІЛ 2 ЗАСОБИ РЕАЛІЗАЦІЇ КАТЕГОРІЇ СУБ'ЄКТИВНОЇ МОДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

2.1 Лексико-граматичні засоби вираження суб'єктивно-модальних значень у китайській мові

Кажучи про категорію модальності у китайській мові, не можна не звернути увагу на певні відмінності, що виникають при класифікації засобів і способів вираження категорії модальності у китайській мові. Ці відмінності, насамперед, пов'язані з проблемою виділення частин мови у китайській мові (12, 37).

В українській пропозиції дані значення виражаються за допомогою модальних слів, що виконують вступну функцію (може бути, ймовірно, можливо, очевидно, звичайно, безсумнівно і ін.).

У китайському реченні суб'єктивно-модальні значення також реалізуються за допомогою оригінального комплексу лексико-граматичних, а також синтаксичних засобів і способів. В основному в українській мові базовими засобами вираження суб'єктивної модальності виявляються модальні слова і модальні частинки, а в китайській мові мовними засобами вираження суб'єктивно - модальних значень є модальні дієслова і модальні прислівники. Саме їх ми розглядатимемо в наступному підпункті.

Грамматично неспеціалізованими є й інші засоби китайської мови, такі як : модальні слова, модальні прислівники, частинки, тонова організація слова. Додатковими способами вираження суб'єктивної модальності в китайській мові є: інтонаційний, конструктивний способи, синтаксичні фразеологізми, синтаксичні повтори.

2.2 Модальні дієслова як спосіб вираження суб'єктивно-модального значення у китайській мові

Модальні дієслова допомагають тому, хто говорить презентувати свою особистісну точку зору на подію, таким чином актуалізуючи ставлення до події з боку суб'єкта мовлення. В українській мові модальні дієслова

вживаються з інфінітивом смислового дієслова, утворюючи складений присудок (*можу піти, хочу зробити і т. п.*): **Я повинен вивчити ці правила; ми зобов'язані виконати ці завдання.**

У китайській мові до модального дієслова також приєднується ще одне дієслово, і в результаті об'єднання, модальне дієслово утворює складний присудок. Однак вважати таке присудок складовим дієслівним, аналогічному українській, немає ніяких підстав.

Тому що особливістю китайського присудка є те, що тут немає характерного для української мови об'єднання допоміжного зв'язкового компонента з предикатним модальним значенням і повнозначного дієслівного інфінітива. Задля китайської мови характерним виявляється: повна граматична і смислова рівноправність двох дієслів в складі присудка, що обумовлено особливостями граматичного ладу китайської мови.

Якщо в українській мові модальне дієслово в першу чергу призначене для вираження граматичних характеристик присудка, то в китайській мові граматичні та семантичні функції модального дієслова в складі присудка співвідносяться та знаходяться на рівні між собою. Модальна характеристика, що виражається китайським модальним дієсловом, є достатньо повною і поширюється на семантичний план всього висловлювання в цілому.

Модальні дієслова в китайській мові служать для вираження широкого кола суб'єктивно-модальних значень:

- дозволу (允许 – дозволити);
- заборони (禁止 – заборонити, припинити);
- наміру (打算 – вирішувати);
- бажання (恐意 – бажати, хотіти);
- схвалення / несхвалення (同意 – погодитися / не погодитися);
- необхідності (应该 – слідує, покладається).

Висловлені китайськими модальними дієсловами значення фіксуються в трьох смислових модально-оцінних сферах:

1) сфері можливості: 你能不能跟我一起去商店? : **Ти можеш піти зі мною в магазин?**;

2) сфері бажаності: 我爸爸想去中国。 : **Я хочу поїхати до Китаю**;

3) сфері необхідності, повинності або проходження: 你应该看中国电影 : **Тобі потрібно подивитися цей фільм.**

У китайській мові дієслова із зазначеними вище значеннями доцільно об'єднати в клас модальних, оскільки дані дієслова відрізняються від інших оригінальною семантикою, що базується на авторській оцінці дійсності по параметру достовірності / ймовірності.

2.3 Модальні частки як спосіб вираження суб'єктивно-модального значення у китайській мові

Китайські модальні частки не є самостійними в плані вживання, проте їх граматичний статус вищий. Дані частки є не тільки смисловими, але і модельними елементами пропозиції. Вони мають строго фіксований місце в складі пропозиції, впливаючи на його будову.

В аспекті передачі і сприйняття інформації китайські модальні частинки можна розділити на наступні групи:

1) модальні частки зі значенням припущення, можливості або засвідчення: 他不可能知道今天开会。 : **Можливо, він не знає, що сьогодні ми тут зібрались**;

2) модально-імперативні частки, застосовуються в китайській мові для вираження суб'єктивно-модальних значень категоричного характеру: 这件事不难, 应该试试。 : **Це зовсім не складно, але я мушу спробувати**;

3) модальні частки зі значенням бажаність :
他们能够用理性来约束自己的含行举止。 : **Вони можуть використовувати розум, щоб впливати на їх поведінку;**

4) модальні частинки зі значенням підтвердження достовірності повідомляється;

5) модальні частинки зі значенням модально-емоційної оцінки:
我们临着难得的历史性机遇。 : **Це неймовірний шанс для цілого світу!**

Модальні частки в українській та китайській мовах є важливими засобами вираження модальності, тобто співвідношення між пропозицією та дійсністю. Вони допомагають виразити авторський ставлення до того, що висловлюється, та підсилити емоційне забарвлення висловлювання.

Українські модальні частки, такі як "би", "ж", "то", "ну", "таки" тощо, мають різні модальні значення та використовуються у різних контекстах. Наприклад, "би" вказує на потенційну можливість або бажання виконати дію, "ж" підсилює певність або переконаність, "то" виражає припущення або умовність, "ну" слугує для вираження схвалення або невдоволення, "таки" вказує на те, що дія, про яку говориться, мала місце незважаючи на обставини або очікування.

Китайські модальні частки також використовуються для вираження модальності та підсилення емоційного забарвлення висловлювання. Наприклад, "吧" вказує на побажання або пропозицію, "啊" виражає здивування або роздратування, "呀" використовується для підсилення питального звороту, "嘛" слугує для підсилення переконаності та зменшення негативних емоцій.

У цілому, модальні частки в українській та китайській мовах є важливими елементами комунікативної прагматики, оскільки вони дозволяють виразити певні суб'єктивні відтінки та відчуття, які можуть бути важні при взаємодії між співрозмовниками. Наприклад, українська модальна частка "би" може використовуватися для вираження бажання чи побажання, а

також для наведення прикладу, дотримання етикету, ввічливості тощо. Китайські ж модальні частки, такі як "了" та "吧", можуть відображати різні відтінки настрою, наприклад, ввічливість, погодження, певність чи невпевненість.

Значення модальних часток можуть змінюватися в залежності від контексту та тону висловлювання, що додає до них ще більше суб'єктивної прагматичної значущості. Використання відповідних модальних часток може мати важливі соціокультурні наслідки, оскільки вони можуть відображати відношення до співрозмовника, рівень ввічливості та інші аспекти взаємодії в різних мовних контекстах.

У такий спосіб, модальні частки в українській та китайській мовах є важливими елементами мовної прагматики та сприяють більш ефективній та точній комунікації між співрозмовниками, а також допомагають виразити певні суб'єктивні відтінки та відчуття.

Виділені групи українських і китайських модальних частинок дозволяють, з одного боку, уніфікувати суб'єктивно-модальні значення, що репрезентується службовими елементами в реченні, що підтверджує сам факт універсальності модальності як міжмовної категорії.

З іншого боку, приватні відмінності між модальними частинками, їх значень в українській і китайській мовах дозволяють вести мову про специфіку як плану вираження, так і плану змісту.

Модальні частки є засобом реалізації модальності в сучасній китайській мові. Будучи постпозитивним службовим словом, модальна частка має певні особливості у функціонуванні: *з граматичної точки зору, її наявність / відсутність наприкінці речення не впливає на граматичну структуру речення, а з точки зору семантики, її наявність / відсутність не впливає на граматично виражений зміст у реченні; з точки зору модальності, вона є обов'язковим елементом, адже вона використовується з метою показати зв'язок між реченням і мовною ситуацією, а також задовольнити потреби слухача, сприяти комунікації* (10, с. 133).

Отже, серед модальних часток найбільш часто вживаними 啊a (啦la, 哇wa, 呀ya, 哪na) , 吗ma, 吧ba, 呢ne.

В основному як периферійні способи реалізації модальності, потрібні для оформлення речення в цілому і можуть демонструвати значення достовірності, ймовірності, наказу, прохання, поради, заборони, пропозиції, бажання тощо.

Висновки до розділу 2

У цьому розділі було проаналізовано різні засоби реалізації категорії суб'єктивної модальності в сучасній китайській мові. В результаті дослідження було виявлено, що суб'єктивну модальність можна виражати за допомогою різних мовних засобів, зокрема:

1. Частки, такі як "吧" та "呢", які використовуються для вираження різних суб'єктивних оцінок та передачі настрою.
2. Дієслова, які відображають суб'єктивні почуття та емоції, наприклад, "喜欢" (подобатися), "讨厌" (ненавидіти), "感到" (відчувати) та інші.
3. Дієприкметники, які вказують на суб'єктивні оцінки, наприклад, "好看" (гарний), "难吃" (неприємний на смак), "累" (втомлений) та інші.
4. Інші мовні засоби, такі як іменники, прикметники та прислівники, які також можуть використовуватися для вираження суб'єктивної модальності.

За результатами дослідження було виявлено, що використання різних засобів реалізації суб'єктивної модальності залежить від контексту та мети комунікації. Для вираження певної суб'єктивної оцінки можуть використовуватися різні мовні засоби, залежно від того, наскільки сильно ця оцінка відчувається тим хто говорить, чи він хоче передати її настрій, чи намагається викликати певну реакцію у співрозмовника.

В китайській мові основними мовними засобами вираження суб'єктивно - модальних значень є модальні дієслова і модальні прислівники,

на відміну від української, де базовими засобами вираження суб'єктивної модальності виявляються модальні слова і модальні частинки. Саме про ці два засоби і розповідалося у двох наступних пунктах.

Також існують неспеціалізовані засоби китайської мови такі як: модальні слова, модальні прислівники, частинки, тонова організація слова.

Та додаткові способи: інтонаційний, конструктивний способи, синтаксичні фразеологізми, синтаксичні повтори.

В пункті 2.2 йдеться про модальні дієслова. Модальні дієслова допомагають тому, хто говорить презентувати свою особистісну точку зору на подію, таким чином актуалізуючи ставлення до події з боку суб'єкта мовлення.

Порівнюючи з українською мовою, де модальні дієслова вживаються з інфінітивом та утворюють складений присудок, а в китайській – до модального дієслова також приєднується ще одне дієслово і також утворює складений присудок. Але за своєю суттю ототожнювати такі присудки не варто.

Висловлені китайськими модальними дієсловами значення фіксуються в трьох смислових модально-оцінних сферах:

1) сфері можливості; 2) сфері бажаності; 3) сфері необхідності, повинності або проходження.

Модальні дієслова в китайській мові служать для вираження широкого кола суб'єктивно-модальних значень: дозволу; заборони; наміру; бажання; схвалення / несхвалення; необхідності.

Головна характерна риса в китайській мові: повна граматична і смислова рівноправність двох дієслів в складі присудка, що обумовлено особливостями граматичного ладу китайської мови.

В пункті 2.3 йдеться про модальні частки. Китайські модальні частинки, так само як і українські, не самостійні в плані вживання, проте їх граматичний статус більш високий. Дані частинки є не тільки смисловими,

але і модельними елементами пропозиції. Вони мають строго фіксоване місце в складі пропозиції, впливаючи на його будову.

Основні особливості модальних часток полягають у тому, що сама їх наявність чи відсутність наприкінці речення не впливає на граматичну структуру речення та на граматично виражений зміст у реченні. Але з точки зору модальності саме вона використовується з метою показати зв'язок між реченням і мовною ситуацією, а також задовольнити потреби слухача, сприяти комунікації.

Їх основна роль в тому, щоб до адресата донести суб'єктивно-модальні смисли і відтінки. Також факт універсальності модальності як міжмовної категорії підтверджується наявністю службових елементів в реченні. Специфіка плану змісту полягає в приватних відмінностях між модальними частинками.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження було проаналізовано категорію суб'єктивної модальності в сучасній китайській мові та з'ясовано, що ця категорія включає в себе мовні засоби для вираження суб'єктивних почуттів, оцінок, емоцій та настрою того, хто говорить. Було виявлено, що ці засоби можуть бути виражені через частки, дієслова, дієприкметники, іменники, прикметники та прислівники, тобто відповідні мовні засоби вибираються в залежності від мети комунікації та контексту.

Окремо було проаналізовано різні мовні засоби та їх варіації, такі як частки "吧" та "呢", дієслова "喜欢", "讨厌" та "感到", дієприкметники "好看" та "难吃", іменники, прикметники та прислівники. Було з'ясовано, що використання певного мовного засобу залежить від того, наскільки відчутно суб'єктивна оцінка того, хто говорить, чи йому необхідно передати свій настрій або викликати певну реакцію у співрозмовника.

Таким чином, дослідження засобів реалізації категорії суб'єктивної модальності в сучасній китайській мові дозволяє зрозуміти, яким чином ті, хто говорять використовують мову для вираження своїх суб'єктивних почуттів та настрою. Розуміння цих мовних засобів може бути корисним не тільки для людей, які вивчають китайську мову як іноземну, але й для професійних лінгвістів, які цікавляться мовним феноменом як суб'єктивною модальністю, так і загалом мовним виразом емоцій та почуттів. Дослідження можуть бути корисними для розуміння мовного рівня культури та індивідуальних рис спілкування в китайській мові. Крім того, вивчення мовних засобів вираження суб'єктивної модальності може бути корисним для розвитку емоційного інтелекту та комунікативних навичок. Отже, дослідження категорії суб'єктивної модальності в китайській мові має важливе значення для різних груп людей, що цікавляться мовою та мовними явищами в цілому.

Отже, шляхом зіставлення систем синтаксичних засобів і способів вираження суб'єктивно-модальних значень в китайському в роботі з'ясовано, що дані системи мають як подібні, так і розпізнавальних параметри.

І для українського, і для китайської мов характерними виявляються конструктивний і інтонаційний способи оформлення суб'єктивно-модальних значень.

З іншого боку, є і явні невідповідності між китайською та українською на рівні синтаксичних засобів і способів вираження, в першу чергу характерна для української мови позиція модальних слів і характерна для китайської мови складова тонування.

Проведений аналіз дозволив зробити висновок про те, що виділені кошти і способи вираження суб'єктивно-модальних значень є цілісні системи плану вираження суб'єктивної модальності в українській і китайській мовах і дозволяють, з одного боку, уніфікувати самі суб'єктивно-модальні значення в різних мовах, що підтверджує факт універсальності модальності як міжмовної логічної, функціонально-семантичної і комунікативно-прагматичної категорії.

Розглянувши особливості вираження модальності у китайській мови, можемо зробити висновок, що зазначені вище відмінності у класифікації засобів вираження категорії модальності полягають у певних особливостях класифікації частин мови у провідних китайських лінгвістів.

Проаналізовані у пропонованому дослідженні методологічні принципи й теоретичні поняття вивчення категорії модальності дають змогу зобразити певну лінгвістичну картину засобів і способів вираження модальності у китайській мові.

Перспективи подальших досліджень полягають у глибшому вивченні та вдосконаленні системи класифікації засобів вираження категорії модальності, а також детальному аналізі особливостей їхнього вживання.

论文摘要

在许多语言领域中，情态一直是现代语言学中研究最多的类别。在结合语言的主观和客观。一方面，在情态类别中，语言的因素通常最能体现出来，另一方面，不同语言中表达手段的鲜明特色。这项工作的相关性在于，通过研究该语义类别在其语言表达中的分析，来详细研究该类别。折射人类的主观模态要求还需要描述在事件的主观水平上以主观模态值表示的表示事件的主观资格观点的方式和方法。这项工作的目的是研究现代汉语中主观情态范畴实现手段的有序特征的功能复合体。

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Виноградов В. В. (1975) *Про категорію модальності та модальні слова*: М.: Наука. - С. 53 - 88.
2. Войналович Л. П. (2013) *Модальність як багатоаспектна лінгвістична категорія* : Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. - С. 28-32.
3. А.В. Бондарко, Є.І. Беляєва, Л.А. Бірюлін та ін. (1990) *Теорія функціональної граматики. Темпоральність. Модальність*. Л.: Наука, – 263 с.
4. Захарова, В. А. (2012) *Суб'єктивна епістемічна модальність у складнопідрядних реченнях з підрядними об'єктивними* : Філологічні науки за кордоном: матеріали І Міжнар. наук. конф.. - С. 123-125.
5. Акімова Н.І., Акімова А.С., Лапекіна С.І. (2014) *Функціонально-семантична категорія модальності у дзеркалі китайської* : Мова. Словесність. Культура.. № 5. С. 25-46.
6. Золотова Г.А. (1962) *Про модальність пропозиції* : Філологічні науки – № 4.
7. Єрмолаєва Л.С. (1987) *Нариси зі порівняльної граматики німецьких мов*. Б-ка філолога. З-во "Вища школа".
8. Краснова Т.І. (2002) *Суб'єктивність - Модальність (матеріали активної граматики)*. СПб: Вид-во СПбГУЕФ. -189 с.
9. Яхонтов С.Є. (1957) *Категорія дієслова у китайській мові* - 179 с.
- 10.徐晶, 现代汉语语话情态研究昆仑出版社, 2008
- 11.Лекант П.А. *До питання модальних різновидів пропозиції*
- 12.Чжао Юнь-Пін. (2003) *Порівняльна граматика мов*: Прогрес – 456 с.
- 13.Бондарко О.В. (1996) *Проблеми граматичної семантики та аспектології* - СПб СПбГУ. - 220 с.
- 14.Борисова Є.Г. (1982) *Семантичний аналіз підсилювальних частинок мови* : Автореферат дис. . Канд. філол. наук.-23 с.

- 15.Брандес М.П. (1988) *Стиль та переклад* - 126с.
- 16.Валгін Н.С. (2001) *Активні процеси у сучасній мові* : Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. - М.: Логос, - 302 с.
- 17.Васильєв Л.М. (1973) *Модальні слова щодо їх структури речення* - С. 5560.
- 18.Вауліна С.С. (1998) *Еволюція засобів вираження модальності у мові*: Вид-во ун-ту, - 143 с.
- 19.Виноградов В.В. (1975) *Про категорію модальності та модальні слова*: Вид-во Наука,. - 560 с.
- 20.Виноградов В.В. (1981) *Проблеми стилістики*: Вища школа, - 320 с.
- 21.Віхрян О.Є. (1990) *Мовні засоби вираження авторської модальності у романі І.А. Буніна «Життя Ар-Сінйова»*.
- 22.Вольф Є.М. (1979) *Грамматика та семантика прикметника* – ст. 119-135.
- 23.Вольф Є.М. (1985) *Функціональна семантика оцінки*: Наука, 228 с.
- 24.Вольф Є.М. (1988) *Суб'єктивна модальність та семантика пропозиції*- С.124-143.
- 25.Востоков В.В. (1977) *Про три аспекти категорії синтаксичної особи* : Лінгвістичний збірник. Вип. 9. - С. 131-139.
- 26.Гаврилова Г.Ф., Маличева Н.В. (2000) *Складне синтаксичне ціле з союзом в антропоцентричному аспекті* : Філол. науки,. №5. З. 46-56.
- 27.Гак В.Г. (1989) *Порівняльна типологія мов* : Просвітництво - 288 с.
- 28.Гальперін І.Р. (1977) *Грамматичні категорії тексту* : Известия АН СРСР, серія Літра і яз-ие. М.,. Т.36. № 6.-С. 522-533.
- 29.Гальперін І.Р. *Текст як об'єкт лінгвістичного дослідження*: Наука, 1981. – 140 с.
- 30.Гвоздєв А.М. *Сучасна літературна мова*: ін-тов-4-те вид.: Просвітництво Ч. І: Фонетика і морфологія, 1973. - 432 с.
- 31.Гегель Г. *Наука логіки* : Енциклопедія філософських наук. Т. 1. - М.: Думка, 1974. - 452 с.

32. Гоббс Т. *Твори в 2 т. Т. 2*: Думка, 1991. - 735 с.
33. Голуб І.Б. *Стилістика*: Рольф, 2001. - 447 с.
34. Гомальд Д. (1997) *Мова. Досвід аналізу мексиканської мови*. - С. 82
35. Гончарова О.О. (1983) *Лінгвістичні засоби створення образу персонажа у художньому тексті : Лінгвістичні дослідження художнього тексту*.